

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מא.

עין משפט גר מוצה

בג א מיי פ"א מהל' טוען הל"ו פקט עין זה טוענ' חורמ' סי' פ"א: סיי"א:

בז ב מיי שם הלכה ד טוענ' שם סעיף ט':

בג א מיי פ"ו מהל' אבירה הל"ב סגמ עשין עד טוענ' חורמ' סי' רע סעיף א':

בז ד מיי פ"ב מהלכות טוען הל"ד פקט עשין זה טור ש"ע חורמ' סי' כ"ג סעיף ו' וסי"א:

ה [מיי] פ"ב מהל' טוען וטוען הל' ז':

בז ד מיי שם פ"א הל' ה סגמ שם טור ש"ע חורמ' סי' פו סעיף ט':

בז ד מיי פ"ד מהל' מלוה הלכה ד סגמ עשין עד טוענ' חורמ' סי' פכ סעיף ב':

בז ח מיי שם הלכה א סגמ שם טוענ' חורמ' סי' פד סעיף א':

בז ט מיי שם הלכה ב סגמ שם טוענ' חורמ' סי' פכ סעיף ו':

ומאן דתני אסיפא ב'. אור"ת השתא ללא איתמר הלכתא כחד מהן לשיני היכא דליכא דררא דממונה לא משבעינן ליה מספק דהמע"ה ואע"כ לא היה מומה דיינים המשבעין וקל"ה נראה להשגיח דליכא דלמרי טפל לנשון ראשון כמו שאומר ריב"ז מיהו אור"ת דלולין דחבר המיקל וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף ה.) גבי ההוא רע"א דמיימי התם מילתא דר"נ ארישא דמתני' ור"ת דוחה דליכא דלמימר דהתם רישא דמילתא נקט ומסיפא פריך דמשבעינן ליה היכא דליכא דררא דממונה דהתם נמי איכא דררא דממונה מחלצה שהיו רגילין למסור לו בכל יום ועוד דהא איכא סהדי דלכל תרי מנייהו ורז האו גאון פירש דלא משבעינן ליה אלא משמתין ליה על גאון שיהא בשמתא * אס הוא חיב וחינו משלס: **מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן.** צ"ל הכותב (כמובט דף פח. ושם) גבי הא דלמרי רב (ה) נחמן אי פקח שמעון מיימי ליה לדי שבועה דאורייתא פירש בקונט' דנפקא מינה דבדאורייתא בעי למינקט חפלא צדיה וצדקתא לא צעי ואין נראה דההיא נפקותא לא אמרינן הכא ועוד דצפיק השולח (גיטין דף לה. ושם) גבי אלמנה דקאמר אדרה צבית דין ואשבעה חוץ לצ"ד פי' בקונט' גופיה דצ"ד לא צעי אשתבעי משום דבעי אנקוטוי חפלא צדיה אף על גב דשבועה דאלמנה שבעה דרבנן היא וצריש שמעתתא דהכותב (כמובט דף פז. ושם) פירש נמי בקונטרס גבי הא דאמר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא דנפקא מינה לאפוכי שבעה: **ולמרי בר רב אשי דאמר בדאורייתא נמי מפבינן.** ריב"ז פי' צ"ש הקונטרס דהלכתא כותיה דקיימא לן כמר בר רב אשי צמיפק שבעה וכן צתשובת רבינו גרשון מאור הגולה וכן רב האי גאון והביא רמיה דהלכתא כותיה דאמר לקמיה רב האי מאן דמפיק שטרע על חבריה אי אמר ליה האך אשתבע לי דלא פרעתיך אמר' ליה זיל אשתבע ליה ומה התם דאית ליה עליה ממונ' גמור מדאורייתא יכול להפק עליו שבעה היכא דלית ליה (ה) אלא שבעה דאורייתא לכ"ש דמני א"ל אשתבע לי את ולפי דצריו דמני דפליג אמר בר רב אשי כ"ש דפליג דללקמיה מיהו הגאונים נחלקו דההיא דלקמיה אי אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אס יכול אידך לחזור ולומר אשתבע לי את ופטור * ואס

שבועה דאורייתא. הוצאה במקלפת הטענה. שבעה דרבנן הא דרב נחמן: **מיפק שבעה.** אס אמר הנבעט לתובע השבע וטול: **מיחם לנכסיה.** אס אמר איני נשבע ואיני משלס וירדין לנכסיו ונחמין ליה: **שכנגדו חשוד.** הנבעט חשוד על השבעה ומנן לקמן (דף מד.): **שקטנו חכמים שיבעה התובע ויטול: תקנתא היא.** שבעה עלמה של היסת תקנתא היא ותקנתא שיהא תובע נשבע ויטול לתקנתא היסת שבעה שלא צאה עליו אלא בתקנת חכמים לא עבדינן ויפסיד התובע בלא שום שבעה: **דפליגי עליה דרבי יוסי.** גבי מילתא חרש שטוה וקטן: **נקטיה לנכסיה דלשקיה לגלמיה הוא.** אוחזו צביציו התלוים צו עד שיתן לו טלית שעליו כלומר כיון דמשמתין ליה לעולם עד דלתיבי ליה לית לך למיחמ לנכסיה עדיף מהאי. כל דבר התלוי במחזור קרי ליה כזכא כדאמר אול גרמא ומחיה לכזכא ואמר תמרי צאלו הן הגולין (מכות דף ט.): **עד דמטי זמן נגדיה.** לבתר תלתין יומין כדאמרין רב מנגיד אמנן דמשהי שמתיה דרבנן עליה תלתין יומין צהאשה נקנית (קדושין דף י"ב.): **אשבעה לי.** דלא פרעתיך: **וי מה צין זה.** שלא פגס שטרו לפוגס שטרו דתנן (כמובט דף ק"ו פו.) הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא שבעה כילד היתה כתובתה אלף זו והוא אמר התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה האול ומודית במנה פוגמת את שטר כתובתה ולא תפרע השאר אלא שבעה דליכא למיסימין מו אשטרע דאיכא למימר טפי קיבלה והשתא דאמרת משבעינן לו מה יפה כמו משאס פגס את שטרו: **הסס.** גבי פגס את שטרו אע"ג דלא טעין ליה אשתבע לי אלא אומר פרעתיך טענינן ליה אן ואמרינן לבעל השטר השבע: **משנה.** מפשיט: לא מודקקין ליה. להשבע דמיחזי דהשטין ליה ולא לגבות לו דהא אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך: **נפסיו לך פטור.** אף משבעה ומיהו שבעה היסת איכא: **והא הלא כיון דפשיט בעדיה.** והודה לו בפניהם כמאן דאחפיה בעדים דמי: **נחמין**

מוסף רש"י

גול גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"מ י"ב.) אפילו לרי יוסי לאו גול דאורייתא הוא (גיטין ס"א.) למאי נפקא מינה. מדר' יוסף. הא אלא לאשבעינן דהתמידי כממני בתקנתו בגול גמור (ב"מ י"ב.) להוציא דיינין. ולרבנן לא נפק צדיה וצדקתא לרי יוסי גול מעלה לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו (גיטין ס"א.) והקנתא. דשכנגדו ישבע ויטול דהוא נמי תקנתא. דמן התורה מי שעליו לשלם הוא ישבע ויפטר מן השלטון ואין ישבע ויטול מן המלוה ואותן המעניין בשבעות (מד): תקנת חכמים הן לשבעה דאורייתא עבוד רבנן תקנתא. אלא תקנתא לתקנתא לא עבדינן (ב"מ ה.).

מאן דתני אסיפא ב'. אור"ת השתא ללא איתמר הלכתא כחד מהן לשיני היכא דליכא דררא דממונה לא משבעינן ליה מספק דהמע"ה ואע"כ לא היה מומה דיינים המשבעין וקל"ה נראה להשגיח דליכא דלמרי טפל לנשון ראשון כמו שאומר ריב"ז מיהו אור"ת דלולין דחבר המיקל וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף ה.) גבי ההוא רע"א דמיימי התם מילתא דר"נ ארישא דמתני' ור"ת דוחה דליכא דלמימר דהתם רישא דמילתא נקט ומסיפא פריך דמשבעינן ליה היכא דליכא דררא דממונה דהתם נמי איכא דררא דממונה מחלצה שהיו רגילין למסור לו בכל יום ועוד דהא איכא סהדי דלכל תרי מנייהו ורז האו גאון פירש דלא משבעינן ליה אלא משמתין ליה על גאון שיהא בשמתא * אס הוא חיב וחינו משלס: **מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן.** צ"ל הכותב (כמובט דף פח. ושם) גבי הא דלמרי רב (ה) נחמן אי פקח שמעון מיימי ליה לדי שבועה דאורייתא פירש בקונט' דנפקא מינה דבדאורייתא בעי למינקט חפלא צדיה וצדקתא לא צעי ואין נראה דההיא נפקותא לא אמרינן הכא ועוד דצפיק השולח (גיטין דף לה. ושם) גבי אלמנה דקאמר אדרה צבית דין ואשבעה חוץ לצ"ד פי' בקונט' גופיה דצ"ד לא צעי אשתבעי משום דבעי אנקוטוי חפלא צדיה אף על גב דשבועה דאלמנה שבעה דרבנן היא וצריש שמעתתא דהכותב (כמובט דף פז. ושם) פירש נמי בקונטרס גבי הא דאמר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא דנפקא מינה לאפוכי שבעה: **ולמרי בר רב אשי דאמר בדאורייתא נמי מפבינן.** ריב"ז פי' צ"ש הקונטרס דהלכתא כותיה דקיימא לן כמר בר רב אשי צמיפק שבעה וכן צתשובת רבינו גרשון מאור הגולה וכן רב האי גאון והביא רמיה דהלכתא כותיה דאמר לקמיה רב האי מאן דמפיק שטרע על חבריה אי אמר ליה האך אשתבע לי דלא פרעתיך אמר' ליה זיל אשתבע ליה ומה התם דאית ליה עליה ממונ' גמור מדאורייתא יכול להפק עליו שבעה היכא דלית ליה (ה) אלא שבעה דאורייתא לכ"ש דמני א"ל אשתבע לי את ולפי דצריו דמני דפליג אמר בר רב אשי כ"ש דפליג דללקמיה מיהו הגאונים נחלקו דההיא דלקמיה אי אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אס יכול אידך לחזור ולומר אשתבע לי את ופטור * ואס

שבועה דאורייתא. הוצאה במקלפת הטענה. שבעה דרבנן הא דרב נחמן: **מיפק שבעה.** אס אמר הנבעט לתובע השבע וטול: **מיחם לנכסיה.** אס אמר איני נשבע ואיני משלס וירדין לנכסיו ונחמין ליה: **שכנגדו חשוד.** הנבעט חשוד על השבעה ומנן לקמן (דף מד.): **שקטנו חכמים שיבעה התובע ויטול: תקנתא היא.** שבעה עלמה של היסת תקנתא היא ותקנתא שיהא תובע נשבע ויטול לתקנתא היסת שבעה שלא צאה עליו אלא בתקנת חכמים לא עבדינן ויפסיד התובע בלא שום שבעה: **דפליגי עליה דרבי יוסי.** גבי מילתא חרש שטוה וקטן: **נקטיה לנכסיה דלשקיה לגלמיה הוא.** אוחזו צביציו התלוים צו עד שיתן לו טלית שעליו כלומר כיון דמשמתין ליה לעולם עד דלתיבי ליה לית לך למיחמ לנכסיה עדיף מהאי. כל דבר התלוי במחזור קרי ליה כזכא כדאמר אול גרמא ומחיה לכזכא ואמר תמרי צאלו הן הגולין (מכות דף ט.): **עד דמטי זמן נגדיה.** לבתר תלתין יומין כדאמרין רב מנגיד אמנן דמשהי שמתיה דרבנן עליה תלתין יומין צהאשה נקנית (קדושין דף י"ב.): **אשבעה לי.** דלא פרעתיך: **וי מה צין זה.** שלא פגס שטרו לפוגס שטרו דתנן (כמובט דף ק"ו פו.) הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא שבעה כילד היתה כתובתה אלף זו והוא אמר התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה האול ומודית במנה פוגמת את שטר כתובתה ולא תפרע השאר אלא שבעה דליכא למיסימין מו אשטרע דאיכא למימר טפי קיבלה והשתא דאמרת משבעינן לו מה יפה כמו משאס פגס את שטרו: **הסס.** גבי פגס את שטרו אע"ג דלא טעין ליה אשתבע לי אלא אומר פרעתיך טענינן ליה אן ואמרינן לבעל השטר השבע: **משנה.** מפשיט: לא מודקקין ליה. להשבע דמיחזי דהשטין ליה ולא לגבות לו דהא אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך: **נפסיו לך פטור.** אף משבעה ומיהו שבעה היסת איכא: **והא הלא כיון דפשיט בעדיה.** והודה לו בפניהם כמאן דאחפיה בעדים דמי: **נחמין**

רבינו חננאל

דבתי ל' וימל (המשך) דבתי ל' וימל ולא אק חבט לשפתיה. והא דרב מירשפת ביבמות פרק רבן גמליאל: אמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחרייה וטען דפריע הוא לאו רב כפניה. אלא אמרינן ליה זיל פריעה ואי אמר ליה לישבע לי דלא פריעתיה מחיבין ליה לאשתבעי ליה חייבי בדיען דהיה חייב מילי בדיען הוה ואמר לישבע לי אבל אן לא טענינן ליה חיבי דטענינן על הפוגם שטרו: ואי צורבא מרבנן הוא האי דמפיק שטרא אחרייה לא מודקקין ליה ללוה כד טעין לישבע לי: **ותוספתא** (פ"ה) מנה לי בידך אין לך ביד. וכן הוטען היה לך ביד ונתתיו לך או שיש לך בידך במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לאבך בידך אין לו ביד או נתתיו לו או שיש לי בידו במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לי בידך אין לך בידך בידו כלום או נתנו לך או שיש לי בידך במנה כסות במנה פירות פטור.

רבינו חננאל (המשך) דבתי ל' וימל ולא אק חבט לשפתיה. והא דרב מירשפת ביבמות פרק רבן גמליאל: אמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחרייה וטען דפריע הוא לאו רב כפניה. אלא אמרינן ליה זיל פריעה ואי אמר ליה לישבע לי דלא פריעתיה מחיבין ליה לאשתבעי ליה חייבי בדיען דהיה חייב מילי בדיען הוה ואמר לישבע לי אבל אן לא טענינן ליה חיבי דטענינן על הפוגם שטרו: ואי צורבא מרבנן הוא האי דמפיק שטרא אחרייה לא מודקקין ליה ללוה כד טעין לישבע לי: **ותוספתא** (פ"ה) מנה לי בידך אין לך ביד. וכן הוטען היה לך ביד ונתתיו לך או שיש לך בידך במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לאבך בידך אין לו ביד או נתתיו לו או שיש לי בידו במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לי בידך אין לך בידך בידו כלום או נתנו לך או שיש לי בידך במנה כסות במנה פירות פטור.

רבינו חננאל (המשך) דבתי ל' וימל ולא אק חבט לשפתיה. והא דרב מירשפת ביבמות פרק רבן גמליאל: אמר רב פפא האי מאן דמפיק שטרא אחרייה וטען דפריע הוא לאו רב כפניה. אלא אמרינן ליה זיל פריעה ואי אמר ליה לישבע לי דלא פריעתיה מחיבין ליה לאשתבעי ליה חייבי בדיען דהיה חייב מילי בדיען הוה ואמר לישבע לי אבל אן לא טענינן ליה חיבי דטענינן על הפוגם שטרו: ואי צורבא מרבנן הוא האי דמפיק שטרא אחרייה לא מודקקין ליה ללוה כד טעין לישבע לי: **ותוספתא** (פ"ה) מנה לי בידך אין לך ביד. וכן הוטען היה לך ביד ונתתיו לך או שיש לך בידך במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לאבך בידך אין לו ביד או נתתיו לו או שיש לי בידו במנה כסות במנה פירות פטור: מנה לי בידך אין לך בידך בידו כלום או נתנו לך או שיש לי בידך במנה כסות במנה פירות פטור.

א) ככל הנראה ש"ס צ"מ ד"ה קטן קוש"א ו' על ר"מ כפניה דמי אלוה דרבי אפסוקין וטעין דר"מ מנא הוא ופליג ודברי רבינו י"ע.